

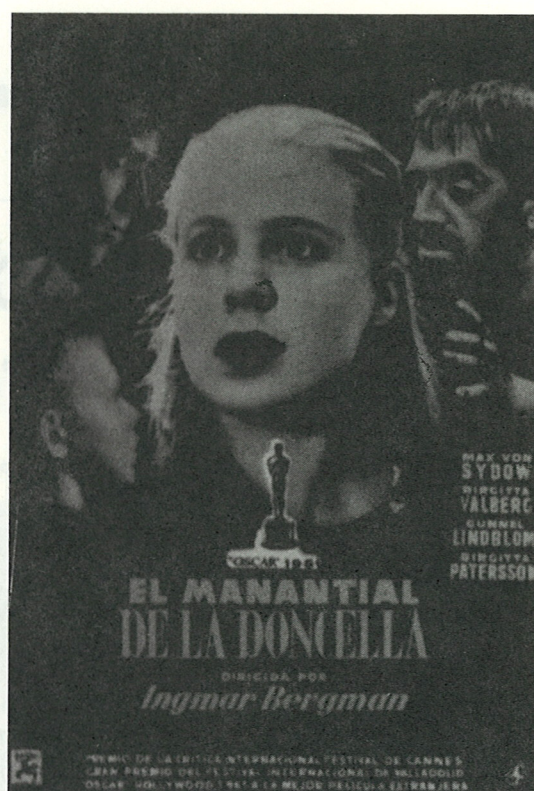
40 anys de cinema als nostres locals

Carles Puigvert

Recordarem que ja en un número de «Carrer dels Arbres» (concretament, el del mes de maig de 1980), aparegué un treball de Núria Casals i Cortés sobre «La introducció del cinema a la nostra ciutat», en el qual es feia memòria dels primers locals cinematogràfics que tinguérem ací a Badalona. Us remitim, doncs, a aquell escrit, com a precedent del que jo, ara, recollint el fil de la narració, voldria testimoniar-vos sobre el mateix tema. I escric testimoniar-vos perquè es tracta de recordar el que ha estat el cinema a la nostra ciutat durant aquests darrers 40 anys, o sigui, des que jo, una vegada

finalitzada la nostra guerra civil, comencé freqüentar els locals badalonins, car abans només havia assistit a les sessions del Cinema Valls de Montgat (Ken Maynard, Boris Karloff, Stan Laurel i Oliver Hardy, Tarzan, etc.). Aleshores, a Badalona —a la Badalona del centre, s'entén, que era —i és— la Badalona cinematogràfica per excel·lència—, funcionaven (si la memòria no m'enganya) els següents locals: Zorrillà, Picarol, Victòria i Nou És a dir, quan encara no existien ni el Cinema Principal ni el Cinema Verbena, mentre que ara és el Zorrilla —definitivament?— el que ha

deixat de funcionar.

Quan jo, doncs, vaig començar aquella participació per les sales badalonines, es projectaven pel·lícules com «Rebeca», com «Adiós Mr. Chips!», com «Intermezzo» o bé, per altra banda, com «Raza», com «¡A mí la legión!» o com «Escuadrilla». Foren uns anys en què gairebé només passàvem del cinema nord-americà al cinema espanyol, i en més petita escala, al cinema que es feia a la Itàlia i l'Alemanya «feixistes». Hauríem, per tant, d'esperar encara alguns anys més per a saber-ne quelcom d'altres cinematografies i d'altres escoles que, altrament, a Espanya mai no han estat massa ben representades.

En aquells temps, l'afecció al cinema, a Badalona, era gairebé total, ja que significava l'única possibilitat d'evasió que podia oferir-nos la difícil existència —i fins i tot subsistència— d'una postguerra particularment ingrata. Per això mateix, a la nostra ciutat —sempre amb els seus

programes dobles— la gent omplia els locals diàriament, i n'erem molts que hi anaven pràcticament tots els dies i veien, per tant, totes les pel·lícules de la setmana i àdhuc en repetien algunes. Llavors —lluny encara de calefaccions i refrigeracions— no importaven ni el fred que podíem passar a l'hivern ni la calor de l'estiu, perquè en aquells anys, qualsevol cinta —nord-americana, sobretot— era, per a nosaltres, com una mena d'invitació a la felicitat; com un petit «racionament» diari o setmanal d'il·lusió («De ilusión también se vive», es titulava, precisament, un film de l'època). Pensem que aleshores, el cinema era molt poc «realista» i cultivava més aviat el romanticisme («Tu y yo», «Lydia» (que hem vist fa poc per televisió), «Intermezzo», «Cartas a mi amada», etc.), la comèdia optimista («Vive como quieras», «Bola de fuego», «Los caprichos de Madam», «Tejados de vidrio», «El huevo y yo», etc.) o els gèneres de sempre: d'aventures, musical,

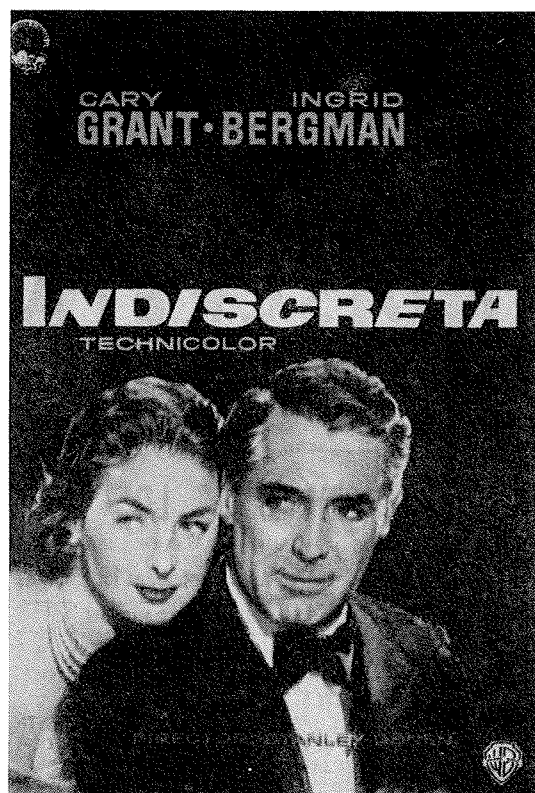

de «cowboys», etc., malgrat que el cinema «negre» ja començava a enterbolir els horitzons («Laura», «Forajidos», «La mujer del cuadro», «Retorno al abismo», «Voces de muerte», «Gilda», etc.).

Uns pocs anys després, però, el cinema italià també tingué, entre el nostre públic, la seva època, i fou quan, desplaçat ja el neorrealisme «pur» (que ací sols ens arribà en comptagotes —«Vivir en paz», «Limpiabotas», «Sin piedad», «Ladrón de bicicletas», «Bellísima» i algun altre títol), començà un tipus de realisme més rosa, optimiste i picardiós, com foren els primers temps de la Sofia Loren, de la Gina Lollobrigida (tota la sèrie de «Pan, amor i...», i «La ladrona, su padre y el taxista» i «La chica del río» i «La suerte de señ mujer»...), d'Albert Sordi, d'en Vittorio de Sica, actor, fins a enllaçar amb Vittorio Gasmann («La escapada», «Monstruos de hoy», «Un italiano en la Argentina», etc.). En canvi, les altres pel·lícules italianes de llurs grans creadors

que ens han anat arribant posteriorment («Noches blancas», «Salvatore Giuliano», «Crónica familiar», «El general de la Rovere», «El eclipse», «El evangelio según Mateo», etc.) sempre han quedat reduïdes a uns cercles més «minoritaris», encara que a Badalona —per raons dels seus programes dobles— mai no se sap ben bé el que pot passar, car es poden ajuntar, en una mateixa sessió, un film de Truffaut amb un altre d'en Luis de Funes, posem per cas.

I, a propòsit d'aquests dos noms del cinema francès, podríem recordar igualment la poca acceptació que, en general, ha tingut sempre aquella cinematografia entre nosaltres, si bé les pel·lícules d'acció trepidant d'un Jean-Paul Belmondo o les del mateix Louis de Funes, sí que han aconseguit de portar als nostres locals una gran quantitat de públic (ha estat quelcom de semblant al que va passar alguns anys abans amb les pel·lícules mexicanes d'en Jorge Negrete i d'en

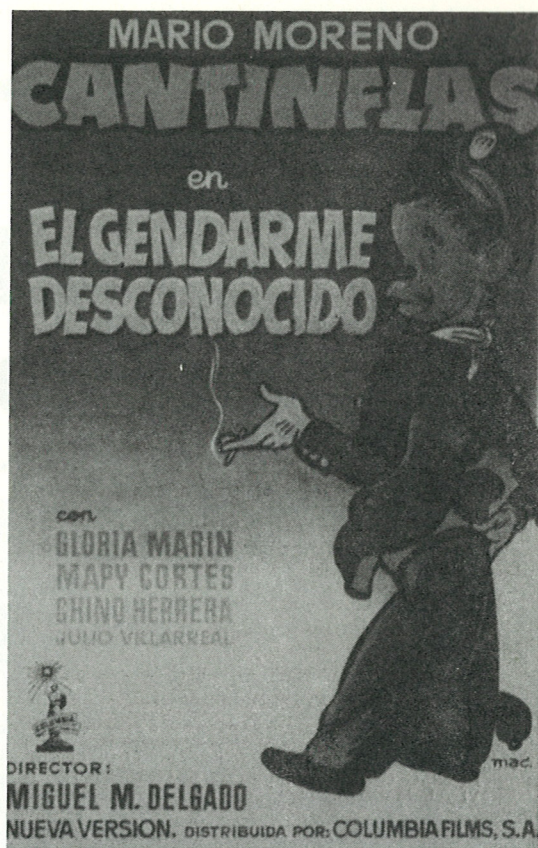

Cantinflas, encara que aquest darrer s'ha anat mantenint en el fervor d'un cert públic badaloní, molt fidel, fins als nostres dies). Però tornant al cinema francès, caldria fer constar l'absència, en el seu dia, del «fenòmen» que representà Brigitte Bardot, la qual cosa ha possibilitat per a sempre més una incògnita: la de saber quina expectació hagués assolit ací a Badalona.

Així mateix, potser hauríem de fer una menció especial, quant als nostres locals, al Cinema Verbena el qual, des que començà a funcionar, sempre ha esdevingut, malgrat la seva aparença de sala «menor», un lloc per a cinèfils, car en ell hem pogut veure una gran part del millor cinema que ha passat per Badalona durant aquests darrers 20 anys, més o menys; un local on fins i tot s'ha celebrat diverses presentacions de moltes d'aquelles pel·lícules considerades com a poc comercials (per exemple, les primeres obres de Bergman que ens arribaren —«El séptimo

sello», «El rostro», «El manantial de la doncella», «Fresas salvajes»— sempre les identifiquem amb aquest petit local). I, en una època més recent, àdhuc s'intentà la difícil aventura de fer-lo funcionar com a «sala especial», aventura que, naturalment, va fracassar ben aviat.

Però aquí ja ens endinsem en uns moments en què el cinema havia perdut una gran part d'aquella antiga eufòria, a Badalona com a tot arreu. I encara que, certament els nostres locals han continuat oferint-nos programes dobles (i és que el públic badaloní està acostumat així de tota la vida, i no és fàcil de canviar els hàbits), això no implica, ni molt menys, que la «crisi» que travessa el negoci cinematogràfic no ens afecti a casa nostra com a qualsevol altre indret, i per a comprovar-ho només cal que ens apropem un dia qualsevulla d'entre setmana a alguna de les nostres sales. Hom podria recordar, pensant en aquell passat, les cues que es formaven tots els dies pel sol fet d'anar

a veure un Tyrone Power, un Alan Ladd, un Rock Hudson o un Paul Newman (per exemple, el Tyrone Power de «El hijo de la furia», «El signo del zorro», l'Alan Ladd de «China» o «Calcuta», el Rock Hudson de «Obsesión» o «Gigante» o el Paul Newman de «La ciudad frente a mí» o «La gata sobre el tejado de zinc»); tots ells galants «formosos» que ara, segurament, ja no omplirien els cinemes com abans, perquè els gustos, ací com arreu, han evolucionat, i actualment són uns altres models d'interprets (des d'un Dustin Hoffman fins un Woody Allen) i d'estils (la ciencia-ficció, el cinema d'acció motoritzada, algunes fórmules d'un nou romanticisme, etc.) els que poden omplir aquells locals cinematogràfics.

En un altre ordre de coses, també podríem esmentar alguns aspectes potser una mica anecdòtics però ja històrics dels nostres cinemes locals referits a llurs programacions, com els famosos programes de «pesseta» (de «pela» s'acostumava a dir) del

Cinema Nou; uns programes diaris a base d'atraccions i dues pel·lícules, que duraven cinc o sis hores, i que portaven al local del carrer de Mar a un públic molt nombrós i més aviat perifèric. I com que el preu, inclús en aquells temps, era molt barat, es desacredità de mala manera als ulls de la gent més tradicionalment «badalonina». Però l'empresari Ramon Salses, que se les sabia totes, per a revaloritzar el local va fer venir, amb molta vista, a José Iturbi (aleshores molt famós) perquè donés un concert de «gala»; i efectivament, així va aconseguir que tornessin al Cinema Nou aquelles persones que no havien vist amb molt bons ulls aquell caràcter excessivament «popular» que adquirí el local arran d'aquelles famoses sessions de «pesseta».

Un altre aspecte curiós del nostre públic, que abans es donava i potser ara també (encara que la uniformitat que han anat agafant totes les sales no sembla pas que ho afavoreixi), és que alguns espectadors

anaven sempre al mateix local fessin el que fessin. Si era, per exemple, el Picarol el cinema preferit, pels motius que fossin, doncs al Picarol cada setmana, i igual podria dir-se del Victòria, del Zorrilla o del Nou, el que significava una forma molt particular d'escollir els programes; més ben dit, de no escollir-los. Ara, en canvi, segurament l'únic local que té un públic totalment adicte és el Principal, per raons òbvies: les seves programacions «S».

I ja per finalitzar. Sempre s'ha dit que a Badalona hi ha hagut molta afecció al cinema, cosa que sembla que, efectivament, és una gran veritat, però també s'ha dit que el cinema «bo» —com així solen dir els «entesos»— mai no ha tingut massa acceptació entre el nostre públic, i per això, la majoria de les vegades, les grans pel·lícules han espantat els empresaris de casa, els quals, quan han pogut, se les han saltades, i si han estat projectades han passat, naturalment, amb més pena que glòria (i la llista aquí podria ésser

interminable, des de «La bella y la bestia» o «Larga es la noche» fins a «Ludwig» o «La mujer de al lado», passant per «La isla desnuda», «El eclipse», «Los olvidados», «Ciudadano Kane», «Faraon», etc.). De totes maneres, durant aquests darrers quaranta anys, hem pogut veure sense moure'ns de Badalona, molt de cinema bo i dolent, d'aquí i d'allà, perquè d'alguna forma ha estat el reflex del cinema que podia veure's, en cada moment, a la resta de l'Estat espanyol.

I ara que la televisió prem, i encara premerà més el video, a Badalona continuen funcionant diàriament (gairebé igual que 40 anys enrera) aquells locals cèntrics abans esmentats, o sigui, Picarol (ara ja dos Picarols), Victòria, Nou, Principal i Verbena. Només el Zorrilla —el segon local cinematogràfic, històricament, de la nostra ciutat, segons l'article de Núria Casals que hem citat al principi d'aquest escrit— roman tancat, no sabem si ja per sempre més.